

Sygn. akt II K 414/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 02 marca 2017 roku

Sąd Rejonowy w Golubiu-Dobrzyniu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Karolina Głazińska-Izdebska

Protokolant: st. sekr. sąd. Agnieszka Mączyńska

w obecności oskarżyciela asesora Prok. Rej. I. L.

po rozpoznaniu w dniu 02 marca 2017 roku

sprawy:

J. K. syna K. i H. z domu B. ur. (...) w G.

M. K. (1) córki M. i Z. z domu J. ur. (...) w G.

oskarżonych o to, że:

w dniu 31 maja 2016 r. w G.-D., pow. (...) (...), woj. (...) - (...), działając wspólnie i w porozumieniu, udaremnili wykonanie nakazu zapłaty z dnia 10 czerwca 2015 r. Sądu Rejonowego w Lublinie sygn. akt VI Nc-e 818576/15 oraz Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Golubiu-Dobrzyniu z dnia 23 marca 2016 r. o przyznaniu własności wierzycielowi (...) S.A. samochodu osobowego marki O. (...) rok produkcji (...) nr rej. (...) o wartości 1.400 zł, poprzez jego zbycie do demontażu pojazdów J. w E. przy ul. (...), czym działali na szkodę (...) S.A. z siedzibą we W. ul. (...)

tj. o przestępstwo z art. 300 § 2 kk

ORZEKA:

I. przyjmując, iż J. K. i M. K. (1) dopuścili się popełnienia czynu opisanego we wniosku o warunkowe umorzenie postępowania, tj. przestępstwa z art. 300 § 2 kk oraz uznając, iż wina i społeczna szkodliwość tego czynu nie są znaczne, na mocy art. 66 § 1 kk w zw. z art. 67 § 1 kk postępowanie karne wobec J. K. i M. K. (1) warunkowo umarza na okres próby wynoszący 2 (dwa) lata;

II. na mocy art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt 7 kk orzeka od J. K. oraz od M. K. (1) świadczenie pieniężne w wysokości po 400,00 zł (czteryście złotych) od każdego z oskarżonych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (nr konta (...));

III. zwalnia oskarżonych z obowiązku uiszczenia opłaty sądowej, zaś wydatkami poniesionymi w toku sprawy obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II K 414/16

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie VI Nc-e (...) Sąd Rejonowy w Lublinie zasądził od J. K. i M. K. (1) solidarnie na rzecz (...) Finanse S.A. we W. kwotę 3.251,87 zł wraz z odsetkami ustawowymi oraz koszty procesu w kwocie 641,00 zł.

Dowód:

- odpis nakazu zapłaty – k. 10

Dłużnicy nie zapłacili dobrowolnie należności wobec czego wierzyciel złożył wniosek o wszczęcie przeciwko nim postępowania egzekucyjnego. W dniu 4 grudnia 2015 r. w sprawie KM 1419/15 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Golubiu-Dobrzyniu J. M. dokonała zajęcia stanowiącego własność dłużników samochodu osobowego O. (...), rok produkcji (...) o nr. rej. (...). Samochód ten J. K. nabył w 2013 r., będąc już w związku małżeńskim z M. K. (1). Wartość szacunkową pojazdu w protokole zajęcia określono na kwotę 1.400,00 zł. Pierwsza licytacja pojazdu odbyła się w dniu 19 stycznia 2016 r., jednak okazała się bezskuteczna. Postanowieniem z dnia 23 marca 2016 r. Komornik Sądowy przyznał na własność (...) Finanse S.A. we W. przedmiotowy pojazd, za cenę wywołania z licytacji, tj. 1.050,00 zł. M. K. (1) i J. K. postanowienie o przyznaniu własności otrzymali w dniu 24 marca 2016 r.

Dowód:

- wyjaśnienia M. K. (1) – k. 84

- wyjaśnienia J. K. – k. 90

- zeznania P. D. – k. 70v

- protokół zajęcia ruchomości – k. 15-16

- zawiadomienie wierzyciela o bezskuteczności licytacji – k. 21

- wniosek o przejęcie ruchomości na własność – k. 22

- postanowienie o przyznaniu pojazdu na własność wraz z dowodami doręczenia – k. 23 – 24v

- decyzja o rejestracji pojazdu – k. 42

Po otrzymaniu postanowienia M. K. (1) i J. K. kontaktowali się telefonicznie z wierzycielem celem ustalenia terminu odbioru pojazdu. W odpowiedzi wskazywano im tylko, że samochód zostanie zabrany, nie podając konkretnej daty. Ponieważ kończyło się ubezpieczenie OC pojazdu, M. i J. K. chcąc uniknąć płacenia kolejnej składki, zdecydowali, że oddadzą pojazd na złom, tym bardziej, że nie był on sprawny. Z pomocą sąsiadki w dniu 31 maja 2016 r. J. K. odholował pojazd do skupu złomu (...) w E. przy ul. (...). Po zeżłomowaniu pojazdu M. K. (2) w dniu 24 czerwca 2016 r. wyrejestrowała go w Starostwie Powiatowym w G.-D.. Za zeżłomowany pojazd M. i J. K. otrzymali kwotę 300,00 zł.

Dowód:

- wyjaśnienia M. K. (1) – k. 84

- wyjaśnienia J. K. – k. 90

- zeznania G. R. – k. 95

- informacja ze Starostwa Powiatowego w G.-D. – k.25

- zaświadczenie o demontażu pojazdu – k. 30

- decyzja o wyrejestrowaniu pojazdu – k. 31

- wniosek o wyrejestrowanie pojazdu – k. 32

W dniu 12 września 2016 r. (...) Finanse S.A. we W. wezwał M. i J. K. do wydania pojazdu w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Wezwanie nie zostało przez nich podjęte. W dniu 11 października 2016 r. wierzyciel skontaktował się z M. K. (1) telefonicznie i został poinformowany o zezłomowaniu pojazdu.

Dowód:

- wyjaśnienia M. K. (1) – k. 84
- zeznania P. D. – k. 70v
- wezwanie do wydania pojazdu – k. 3

J. K. i M. K. (1) mają po 48 lat, dotąd nie byli karani sędownie. Na utrzymaniu mają dwójkę dzieci w wieku 15 i 18 lat. Ich miesięczny łączny dochód wynosi 1.200,00 zł, w tym zasiłek z MOPS. Nie posiadają żadnego majątku.

Dowód:

- wyjaśnienia M. K. (1) – k. 82-83
- wyjaśnienia J. K. – k. 88-89
- informacja o niekaralności – k. 129-130

Zarówno J. K., jak i M. K. (1) przyznali się do popełnienia zarzucanego im czynu i złożyli wyjaśnienia. Zgodnie wskazali, że mieli pełną świadomość tego, że własność pojazdu przyznano (...) Finanse S.A. we W.. Zbyli pojazd ponieważ wierzyciel od marca do maja 2016 r. nie odebrał pojazdu, a oni nie chcieli płacić składki za ubezpieczenie OC, które się kończyło.

Sąd nie miał podstaw aby odmówić wyjaśnieniom oskarżonych wiarygodności. Wyjaśnienia te w pełni korespondowały wzajemnie ze sobą, a także ze zgromadzonymi w sprawie dowodami z dokumentów oraz zeznaniami świadków P. D. i G. R., które sąd także uznał za wiarygodne. Co prawda z zeznań P. D. nie wynikało aby oskarżeni kontaktowali się z pokrzywdzoną spółką w sprawie odbioru pojazdu, jednak świadek przyznał, że złożył zeznania wyłącznie w oparciu o posiadane dokumenty. W ocenie Sądu, fakt tego kontaktu nie został po prostu w dokumentacji odnotowany. Pokrzywdzona jest dużą firmą wyspecjalizowaną w handlu wierzytelnościami i kontakt z nią odbywa się za pośrednictwem pracowników infolinii.

W ocenie Sądu przymiot wiarygodności posiadają także wszelkie zgromadzone w toku postępowania dowody z dokumentów, w szczególności protokół zajęcia pojazdu, przyznania jego własności wierzycielowi, dokumentacja pojazdu ze Starostwa Powiatowego czy dane o niekaralności oskarżonych. Wszystkie te dokumenty były jasne, czytelne, a poza tym nie kwestionowała ich żadna ze stron postępowania. W tym stanie rzeczy Sąd uznał je za w pełni wiarygodne.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd uznał, że oskarżeni w dniu 31 maja 2016 r. w G.-D., pow. (...) (...), woj. (...) (...), działając wspólnie i w porozumieniu, udaremnił wykonanie nakazu zapłaty z dnia 10 czerwca 2015 r. Sądu Rejonowego w Lublinie sygn. akt VI Nc-e 818576/15 oraz Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Golubiu-Dobrzyniu z dnia 23 marca 2016 r. o przyznaniu własności wierzycielowi (...) S.A. samochodu osobowego marki O. (...) rok produkcji (...), nr rej. (...) o wartości 1.400 zł, poprzez jego zbycie do demontażu pojazdów J. w E. przy ul. (...), czym działali na szkodę (...) S.A. z siedzibą we W. ul. (...), tj. dopuścili się popełnienia występku z art. 300 § 2 kk.

Jednocześnie w ocenie Sądu wina i społeczna szkodliwość tego czynu nie są znaczne, a okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, w związku z czym uwzględniając wniosek oskarżyciela publicznego, Sąd warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonych na okres 2 lat tytułem próby.

Przepis art. 300 § 2 kk penalizuje zachowanie polegające na udaremnianiu lub uszczuplaniu zaspokojenia swojego wierzyciela przez usuwanie, ukrywanie, zbywanie, darowanie, niszczenie, rzeczywiste lub pozorne obciążanie albo uszkadzanie składników swojego majątku zajętego lub zagrożonego zajęciem, w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego.

Przestępstwo to ma charakter materialny, skutkiem jego dokonania jest bowiem udaremnienie lub uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela. Udaremnienie zaspokojenia wierzyciela tym różni się od uszczuplenia, że w tym pierwszym przypadku możliwość zaspokojenia zostaje wyłączona całkowicie, podczas gdy w tym drugim przypadku tylko w części.

Omawiany występki może być popełniony jedynie z zamiarem bezpośrednim kierunkowym, tj. w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego. Przez "orzeczenie sądu lub innego organu państwowego" należy rozumieć każde rozstrzygnięcie wydane przez organ państwowy w sprawie indywidualnej np. wyrok sądu, postanowienie komornika.

Mimo przyjęcia, że oskarżeni dopuścili się popełnienia zarzucanego im czynu, w ocenie Sądu zaistniały przesłanki umożliwiające zastosowanie instytucji warunkowego umorzenia postępowania.

Występki z art. 300 § 2 kk jest zagrożony karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat, tym samym spełniona jest przesłanka warunkowego umorzenia postępowania określona w art. 66 § 2 kk.

Po drugie, okoliczności popełnienia przez oskarżonych zarzucanego im czynu nie budzą na gruncie ustalonego stanu faktycznego, żadnych wątpliwości. Oskarżeni jak dotąd nie byli karani za żadne przestępstwo, prowadzą ustabilizowany tryb życia.

Poza tym okoliczności sprawy przemawiają za tym, że społeczna szkodliwość czynu nie była znaczna. Określenie społecznej szkodliwości czynu, jako przesłanki dopuszczającej warunkowe umorzenie postępowania, na poziomie społecznej szkodliwości czynu „nie będącej znaczną” oznacza, iż musi ona mieścić się w granicach stopnia wyższego od znikomej społecznej szkodliwości, bo inaczej nie byłyby zrealizowane znamiona przestępstwa, do stopnia wskazanego w art. 66 § 1 kk. W rozpatrywanej sprawie należy mieć w polu widzenia, że oskarżeni przed zełomowaniem samochodu kontaktowali się z wierzycielem celem ustalenia terminu odbioru pojazdu, ale nie mogli uzyskać od niego żadnej konkretnej informacji. Zdecydowali się na sprzedaż dopiero w momencie nadejścia terminu płatności składki OC za kolejny okres. Wynika to z niezrozumienia przez oskarżonych stanu prawnego pojazdu. W ocenie Sądu, żyli oni w przekonaniu, że mimo przyznania własności pojazdu na rzecz wierzyciela, ciąży na nich nadal obowiązek ubezpieczenia pojazdu. Ta okoliczność stanowiła ich jedyną motywację. Z tytułu sprzedaży pojazdu otrzymali zaledwie kwotę 300,00 zł, a trzeba pamiętać, że musieli dowieźć niesprawny pojazd do E., co łączyło się chociażby z koniecznością poniesienia kosztów paliwa. Ich działanie w ich własnej ocenie stanowiło przejaw odpowiedzialności – zdawali sobie sprawę z tego, że naruszeniem przepisów będzie nieposiadanie przez pojazd aktualnego ubezpieczenia OC. Nie działali oni więc celem wzbogacenia się kosztem wierzyciela, jednocześnie jednak mieli świadomość pokrzywdzenia wierzyciela, nie wiedząc jednak, że ich czyn może być rozpatrywany w kategorii przestępstwa.

W ocenie Sądu sposób dotychczasowego życia oskarżonych, zwłaszcza fakt, iż nie byli oni dotychczas karani sądownie, uzasadnia przypuszczenie, że mimo warunkowego umorzenia postępowania będą oni przestrzegać porządku prawnego, w szczególności nie popełnią przestępstwa podobnego do przypisanego.

Podsumowując tą część rozważań należy wskazać, że bez wątpienia przepis art. 300 § 2 kk chroni dobro o szczególnym charakterze, a mianowicie interesy majątkowe wierzyciela, przed działaniami dłużnika, a ponadto interes społeczny w postaci przestrzegania zasad uczciwości i rzetelności w sprawach majątkowych, jednak nie jest w stosunku do tego przestępstwa włączona możliwość warunkowego umorzenia postępowania. Faktem jest, że oskarżyciel posiłkowy wskazał, że sprzeciwia się warunkowemu umorzeniu postępowania, jednak sprzeciwem tym Sąd nie był związany.

Z powyższych względów Sąd uznał, że są podstawy do zastosowania, na mocy art. 66 § 1 kk i art. 67 § 1 kk w stosunku do oskarżonych dobrodziejstwa warunkowego umorzenia postępowania, oznaczając okres próby na 2 lata. Okres ten, mając na uwadze dotychczasowy sposób życia oskarżonych, powinien być wystarczający do weryfikacji postawy oskarżonych.

Mając na uwadze dotychczasową niekaralność oskarżonych, fakt, że zrozumieli oni swój błąd i odnoszą się krytycznie do czynu, Sąd uznał, że brak jest podstaw do objęcia oskarżonych w oparciu o treść art. 67 § 2 kk dozorem kuratora.

Na mocy art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt 7 kk Sąd orzekł świadczenie pieniężne w wysokości po 400,00 zł od każdego z oskarżonych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. W ocenie Sądu tak określony obowiązek wpłynie wychowawczo na oskarżonych i skłoni ich do bardziej rozważnego postępowania w przyszłości. Świadczenie określone w tej wysokości będzie odczuwalne dla oskarżonych, a jednocześnie możliwe przez nich do spełnienia, gdyż uwzględnia ich niewysokie dochody. W ocenie Sądu jakakolwiek wysokość świadczenia powyżej zasądzonej kwoty byłaby nierealna przez oskarżonych do uiszczenia.

Na koniec należy odnieść się również do złożonego przez oskarżyciela posiłkowego wniosku o naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem w kwocie 4.225,08 zł. Przede wszystkim należy zaznaczyć, że wykluczone było orzeczenie tego obowiązku w wysokości określonej przez oskarżyciela posiłkowego. Wskazana przez oskarżyciela kwota obejmuje całość roszczenia, o którym orzekł sąd cywilny. Tymczasem naprawienie szkody, o którym mowa w art. 46 § 1 kk czy omawianym art. 67 § 3 kk, to w szczególności wyrównanie straty, którą poszkodowany poniósł wskutek przestępstwa. Tym samym na gruncie niniejszej sprawy ewentualny obowiązek naprawienia szkody nie mógłby być zasądzony w wysokości większej niż kwota w granicach której doszło do udaremnienia egzekucji, tj. 1.400,00 zł (szacunkowa wartość zezłomowanego pojazdu). W innym razie doszłoby do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody w wysokości przekraczającej ewentualnie występującą szkodę. Na marginesie należy zauważyć, że oskarżyciel posiłkowy w żaden nie wskazał co składa się na żadaną kwotę, zaznaczając ogólnikowo, że chodzi o „niespłacone zadłużenie”, kwota ta zaś w sposób znaczący przekracza należność zasądzoną nakazem zapłaty w sprawie VI Nc-e (...) Sądu Rejonowego w Lublinie.

Sąd nie był władny jednak w ogóle orzec tego obowiązku ze względu na treść art. 415 § 1 kpk. Przepis ten stanowi, że w razie skazania oskarżonego lub warunkowego umorzenia postępowania w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Ze zdania drugiego art. 415 § 1 kpk wynika więc kategoriyczny zakaz rozstrzygania w różnych postępowaniach o tej samej szkodzie, a co za tym idzie kumulowania tytułów egzekucyjnych wynikających z różnych orzeczeń. Jeżeli zatem roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono, to nie jest możliwe orzekanie o obowiązku naprawienia szkody, i to niezależnie od tego, czy zasądzone w postępowaniu cywilnym roszczenie zostało wyegzekwowane (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2016 r., III KK 405/16, Legalis nr 1533428, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2014 r., III KK 429/13, Legalis nr 993262). Bez wątplenia celem tej regulacji jest wyeliminowanie sytuacji, w której dochodzi do kumulacji rozstrzygnięć o charakterze kompensacyjnym i do funkcjonowania w obrocie prawnym dwóch tytułów egzekucyjnych, co rodzić może niebezpieczeństwo dwukrotnego dochodzenia naprawienia tej samej szkody.

Na gruncie niniejsze sprawy wystąpiła zarówno tożsamość przedmiotowa jak i podmiotowa roszczenia zasądzonego w postępowaniu cywilnym nakazem zapłaty z roszczeniem zgłoszonym w niniejszym postępowaniu. W jednym i drugim przypadku podstawę faktyczną roszczenia stanowi kwota nieuiszczonej należności przysługującej oskarżycielowi posiłkowemu solidarnie od dłużników, zasądzona nakazem zapłaty. Co prawda zgłoszenie roszczenia w niniejszym postępowaniu nastąpiło na skutek dopuszczenia się przez oskarżonych czynu zabronionego, jednak egzekucja, którą dłużnicy udaremnili, prowadzona była w celu wyegzekwowania należności zasądzonej nakazem zapłaty.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje oparcie w treści art. 624 § 1 kpk. Oskarżeni są osobami niezamożnymi, mają na utrzymaniu dzieci, swoim zachowaniem w toku postępowania nie przyczynili się do bezpodstawnego wygenerowania dodatkowych kosztów. W tym stanie rzeczy, i mając na uwadze, że oskarżeni zostali zobowiązani do zapłaty świadczeń pieniężnych, obciążenie ich kosztami postępowania byłoby niezasadne.